

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
L. 2,60 ANUAL
Abonamentele se ac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
V. Mestugean, I. Foti, Ana Al. Codreanu, M. Săulescu, Victor Anestin,
Sergiu Victor Cujbă, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Accidentul d-lui sub locot, Al. Pașeanu

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

CXII

Stephen se întâlnea cu Edvard și cu femeia lui aproape zilnic; seara părăsindu-l, știa că ei se duc să se cuice și cu mare greutate putea să își ascundă furia care îl consuma.

Îl prezentaseră în societatea lor, dansa și cânta agreabil, nimeni nu era mai bine pus ca el, nu era mai în curent cu noutățile și nimeni nu le spunea mai spiritual ca el, și când ajungea târziu într'un salon, găsea pe toți desorientați și nu știa ce să facă fără el.

Avea și spiritul lui îi creiaseră cunoștințe strălucite.

Fratele alegătorului, cărui el îi făcuse un mic serviciu, îl recomandase fratelui său care îl invitase să meargă să petreacă câteva timp la reședință.

Își cășigase prietenia artiștilor și a literaților: nu apărea o carte nouă, fără ca el să nu fie cel dintâi ca să o dea Madelenel. Nu se reprezenta o operă, fără ca el să nu ofere o loje lui Edvard și nevastei sale. Câte o dată lui Edvard nu-i prea plăceau galanteriile astea, dar vedea că nu fac nicio impresie asupra Madelenel și de altfel datoră banii mulți lui Stephen și se vedea obligat să-i ceară nouă împrumuturi.

CXIII

Madlena către Suzana

Nu știu, dragă Suzano, dacă trebuie să atributez lipsei tale urâtul ce m'a cuprins; nu faci bine că mă părăsești astfel. Sunt aproape trei luni de când te-ai întors în Capitală și nu mi-ai scris decât o scrisorică de două-trei rânduri. Nu pot pricepe ce se petrece cu mine, scumpă Suzano; nu sufăr, dar sunt descurajată.

Sunt atât de fericită cu soțul meu, pe cât se poate; nu văd altă femeie care să fie mai fericită decât mine; nici eu nu știu ce-ai putea cere mai mult. Mă iubește, e bun cu mine, îndatoritor, atent. Nici nu-mi pot exprima o dorință, fără ca el să nu mi-o satisfacă. Toate femeile mă invidiază.

Cu toate astea, mă simt grozav de descurajată; sufletul lui Edvard nu e deloc în armonie cu al meu; simt atâtea senzații pe care nu pot să i le comunice, pentru că nu m'ar înțelege; nimic în el nu aprinde imaginația și nu inspiră iubire. Am pentru el o afecție dulce și curată; dar el nu-mi poate nutri amorul, nici nu poate servi de obiect îndestulător unui amor pasionat, căci el însuși nu posedă nici exaltația, nici pasiunea. Mă iubește înăștit. La el dragostea e într-o anumită măsură.

Am un soț care mă iubește și pe care-l iubesc, dar cu care totuși nu îmi pot împărtăși viața cu totul. Trebuie să-mi ascund unele gânduri pe care el le-ar trata, zâmbind, de visuri și nebunii.

CXIV

Suzana către Madlena

Scrisoarea ta mă pune pe gânduri dragă Madleno; cum se face că până acum tu n'ai simțit golul de care te plângi acum, și abia de două-trei luni îl simți, de când fostul tău iubit o lângă tine?

Cum se face că de el nici nu-mi pomeniești? E totuși un lucru, care are oarecare importanță. Cum se face iarăși, că nu-mi scrii nimic relativ la copilul tău, copilul lui Edvard?

Mă tem, Madleno, că ceace altă dată era o nebunie, să nu degeneze azi într-o nebunie și mai mare, într-o crimă poate.

Dar și eu sunt nebună să-ți comunic temerile mele inspirate de o scrisoare, pe care mi-ai scris-o

poate într-o zi de indispoziție, pe vreo vreme ploioasă.

Grăbește-te și-mi scrie iarăși, căci vom sta până în toamnă în Capitală. Ocupațiile soțului meu îl rețin lângă elector.

CXV

Madlena către Suzana

Mă jignești, Suzano, dacă crezi că sunt falsă față de tine. Ar trebui să fii curat nebună să renunț așa din scuin, la o prietenie, căreia îi datorez cea mai mare parte a fericirii mele.

Nu, în urâtul ce mă apasă, prezența celui pe care tu-l numești „fostul meu iubit”, n'are nici un rol. S'a cumințit și prietenia ce ne-o arată, mie și lui Edvard, n'are nimic alarmant. Tie, femeie, îți pot mărturisii, că succesele lui în lume, rangul pe care-l ocupă grație spiritului și caracterului lui, pot să facă numai mândră pe o femeie pe care a iubit-o, cum m'a iubit el pe mine, căci m'a iubit mult, dragă Suzano.

S'a schimbat puțin; atât numai că durerea pare a fi lăsat pe figura lui urme adânci. E așa, ca un doliu, în ochii lui vagi, în mișcările corpului lui molatece; în vocea lui, care pare că-i este fără voia lui din gât-le. Dar când se aprinde, când e ceva care-l atinge inima și spiritul, atunci ochii lui aruncă fulgere, ca odinioară.

Ceea ce e mai de remarcat în el e zâmbetul. Când îl luminează figura, parcă numai e același; zâmbetul lui îți dă impresia unei raze de soare căzând pe iarbă.

Ce frumos l'ar fi făcut ferichrea, Suzano dragă! Acum câteva zile o curcană tocmai observa cătă tinerete e.

— E adevărat răspunse el; zâmbetul meu e tânăr încă; m'am servit așa puțin de el!

Nu, Suzano dragă, el nu e deloc pricina tristetei mele; din contra, simt o plăcere să-l fac fericit prin prietenia noastră. Tot ceea ce-i pot da ca prietenă, ca fericire, îmi pare că e o despăgubire pentru tot ceea ce a suferit pentru mine.

De iubire nici vorbă n'ar putea fi între el și mine. Edvard al meu și copilul meu mă carotese în contra oricărei primejdii, dacă s'ar ivi.

Stephen e pentru noi un prieten bun și afecția lui pentru Edvard e o garanție că nu mai vede în mine o primejdie.

Și, va să zică tu și hărbatul tău, pe care nu pot să-l sufer, sacrificai averei și ambiției prietenia? Parcă îmi vine să te urăsc și pe tine.

Dar atunci pe cine aș mai iubi, sau, cine mi-ar putea pricepe, ca tine, inima și toate nebuniile?

CXVI

Iată cum Magdalena aflase o parte a suferințelor lui Stephen.

Întârziaseră într'un salon. Cea mai mare parte din mufășiri pleaseră; puținii intuiți ce rămăseseră, se strânseseră lângă sobă, și se discuta mai intim. Sinceritatea lui Stephen excitase și pe a celorlalți și fiecare povestea aventuri personale.

Când fu rândul lui Stephen, el reluă ultimele cuvinte ale lui Edvard care povestise vesel unele dintre anecdotele neîngrijitoarelor lor sărăcii.

— Nu, zise Stephen, sărăcia nu e bună întotdeauna și eu am dreptul de a o zice, eu care am îndurat-o aproape toată viața mea și care ca să zic așa, sunt elevul ei, căreia îi și datorez instrucția ce o posed.

„Tatăl meu, cărui o activitate energetică i-ar fi putut împunătăși soarta, prin obiceiuri de desordine, trăia într'un fel de sărăcie; mama mea murise puțin după nașterea

fratelui meu; o servitoare bătrână o iolocuia pe lângă noi.

„Locuința noastră avea toată aparența îndestulării și chiar a unui fel de lux și aveam câteodată timpuri când banii se usvârteau pe geam aproape; apoi, recădeam iarăși, pentru mult timp, într-o situație precară: fratele meu și cu mine eram prost îmbrăcați și nehrăniți; adesea aveam găurite ghetetele, pantalonii rupți și cârpiți și lăngă murdară.

„Ne trimeteau la școală, și micii noștri camarazi ne ocoleau; profesorul chiar ne pedepsea mai mult decât pe alții; fratele meu care era mai tânăr ca mine (eram micuți atunci), era foarte indiferent la toate acestea. Îmi pare că îl văd încă, cu ochii lui scântecitori, obrajii plini, părul blond, fin ca mătasea; era așa de vesel și jucător că i se eră uneori sărăcia, profesorul îi arăta oarecare afecțiune și camarazii lui voiau câteodată să se joace cu el; dar eu eram mândru, și simțeam dureros cum se revărsa pe mine disprețul care se manifesta pentru noi, se aduna în mine necazuri și cel mai mic lucru mă exaspera și mă infuria; eu eram calul de bătaie al tuturor umililor, și nu-mi trecea una în zadar.

„Cum eram rău îmbrăcați, când veneau părinții să-și vadă copiii, eram puși în totdeauna în coadă. Duminica, ceilalți copii aveau haine de sărbătoare, pentru noi cel mult de cumva cămașa nu era schimbată, profesorul ne pedepsea pentru a nu ne scoate la preumblare cu ceilalți; fratele meu profita de aceasta pen-

tru a alerga după puțin și a inhăna epuri la cărucioare; eu plângeam în vreo colț. El venea, mă săruta și mă întreba:

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

Pentru oricare reclamațiuni sau schimbări de adrese, d-nii abonați sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primese ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunile sau schimbările de adrese nu vor fi rezolvate.

Ascultați
„Gramola”
înainte de a cumpăra vreun gramofon
„Gramola”
e ultima expresie a perfecțiunii în mașinile vorbitoare
Depozitul general
Jean Feder
Calea Victoriei 54
catalogele gratis

STEINWAY & SONS - NEW YORK
JULIUS BLÜTHNER - LEIPZIG
SCHIEDMAYER UND SÖHNE
ADOLPH SCHIEDMAYER SI FII
PLEYEL - PARIS
FEURICH FORSTER
GÖRS & KALMANN
SEILER, GRAND, ETC. ETC.
N. MISCHONZNIKY
FURNISOR AL CURTEI REGALE
BUCUREȘTI - STRADA COLTEI N. 7
VANZARE ȘI ÎN RATE

GĂSAR & MIŢKA
Crescătorie de câini de rasă și vițereria acestora
ZAHNA (Prusia)
Cele mai nobile rase de câini
Câini de pază, de plimbare și de vânatoare dela dog-ul cel mai mare de Urm și de munte până la cel mai micul câinel de casă. Preț curent ilustrat gratis. Se trimite în orice parte a lumii în orice anotimp.
EXPOZIȚIE PROPRIE :::::
::: LA GARA ZAHNA

În căutarea adevărului

— SCHIȚĂ FANTASTICĂ... —

de I. FOTI

MOTTO: „Adevărul e ca femeia: femecă e ca umbra, cu cât aterzi după ea, cu atât se depărtează de tine; cu cât fugi de ea cu atât se ține scia de tine”.

Trăim în cea mai fericită țară. Nicăcri știința, civilizația, cultura, școala, etc., etc., n'au progresat mai mult ca la noi. Domeniul literaturii, domeniul politicii, domeniul științei se întind ca un paradis. Scriitorii mari, genii, talente răsar, cresc, înfloresc în țara noastră ca ciupercile pe pașii, după ploaie, când se arată pe orizont „mărețul împărat al zilei”.

În politică: pacea universală depinde de noi. Citiți în acest sens interviurile oamenilor politici.

În știință: n'avem decât celebrații. Probă, nici urmă de o revistă științifică.

În literatură: a. aici se schimbă chestia: grandioasa dezvoltare ca căpătai la noi acest ultim și sublim gen e fără precedent în istoria omenirii. Care român, mă rog, nu se naște critic, poet, artist, etc.? Spre deplină lămurire citiți genurile și talentele săptămânale relevate de „Flacăra”.

În muzică: n'avem decât artiști cu renume european. Numai noi, profanii din București, nu-i cunoaștem. Ei trăiesc aiurea și noi vegetăm aici, fără a le cunoaște darurile alese cu care i-a înzestrat natura. Edificați-vă pe deplin, în această privință citiți români, urmărind afisele ce se lipesc zilnic în toate locurile virane ale Capitalei asupra concertelor, operelor muzicale, simfoniilor, etc., etc.

Dar pictura? Dar sculptura? Dar arhitectura? N'am decât cuvinte de laudă, momente de turburare sufletească, când mă gândesc la Expozițiile săptămânale, la construcțiile arhitectonice ce se ridică zilnic ca niște palme uriașe date aceluia care nu vroese să creadă în cuvintele bătrânului poet roman: *Tibi est imperare!* etc.

Visez, de pe felul meu, foarte rar; dar când visez, atunci mișunile cerului și ale pământului mi se arată în toată splendoarea și farmecul lor neîntrecut.

Am visat că mă rățaiseam, într-o pădure, ca Dante, fără însă a fi urmărit de fiarele înconșolabilului poet. Ca prin farmec, prin puterea magică a visului, pădurea s'a transformat într-o dumbravă minunată, cu fântâni, de marmoră, cu temple mărețe, cu vile superbe. Cântau pe ramuri privighetori, și tot felul de pasări mărețe. Înaintam încet și sfios, când de-odată, aud pe septite două umbre că se salută reciproc: — „Chairă!” — „Salve!” Cine credeți că erau? Desigur că nici eu nu puteam ști precis. A trebuit să ascult îndelung ca să pricep că am picat așa din senin, în câmpiile elizee. Ce e drept, lăcașul „prea fericitilor” poezii e mai la vale.

Am aflat acest lucru mai târziu. În dumbravă stau numai aceia, cari în viața lor au fost prea batjocoritori, prea satirici, având impertinența să răză de defectele contemporanilor lor. Era umbra lui Aristofane și a lui Horațiu. Exilați din „câmpiile elizee” pentru spiritul lor caustic, de teamă să nu turbure fericirea confrăților în Panas, prin glumele și spiritele lor răutăcioase, dăuși discutați asupra celor pământești. Dar de-abia au schimbat câteva cuvinte și o a trela umbră se apropie de ei, îi salută respectuos, spunându-le: „bună-ziuă”.

Bucuria a fost de nedescris, fiind că, fără mare bătaie de cap, am ghicit că noul venit era un român. S'au

recomandat: — „Aristofanis!” — „Horatius!” — „Caragiale!”

Din nenorocire, nici Aristofane, nici Horațiu nu prea știa unde e România.

„Da, dragi măestri, a continuat Caragiale, dincolo de râul Istru, în vechea Sciță”. Cel doi poezii n'apucaseră vremea când Traian a prefăcut Dacia în provincie romană.

— „Va să zică, un barbar.” Au răspuns în cor nemuritoarele umbre:

Atunci umbra lui Caragiale s'a zgărit, s'a posomorit. A făcut câțiva pași înapoi ca să plece; dar n'a mai putut. A vrut să-și întredină pe acești înapoiți, asupra progreselor, prestigiului politic și, mai ales, asupra literaturii dulcii Româniilor.

— „Sunt român, a accentuat mândru Caragiale. Grație telegrafiei fără fir, un spiriduş mă ține în curent cu tot ce se petrece în țara mea, după ce am părăsit-o pe vecie.

Astfel spiritualul nostru scriitor a informat pe cei doi satirici că la noi sunt mari evenimente în curs. Le-a vorbit de revizuirea Constituției, de vizita Tarului, de locul nostru preponderent în Balcani, etc. Apoi a continuat:

„Universul ține privirea ațintită spre noi. Ziarele mari din străinătate vorbesc numai de noi. Țăranul nostru cu toate că n'are ce mâuca, totuși e fericit. Îi vom da colegiul unic, dar vom menține jandarmăria rurală pentru siguranța statului. La noi orice străin — aici Caragiale a făcut o aluzie răutăcioasă la actualii compatrioți ai lui Aristofane — are mai multe drepturi, adică cel mai mare drept, anume dreptul de îmbogățire, decât un biet român. Boerii zic că suntem Belgia Orientului; gazetarii spun că mergem cu pași gigantiști spre progres; numai câțiva invidioși și naivi spun că suntem o biată țară mică, cu mulți dușmani, cu multe mizerii înăuntru, cu o țărănie nepregătită nici trupest, nici sufletește pentru îndeplinirea marilor datorii cetățenești; cu o slăbăciune de parvenii fără scrupule și fără Dumnezeu, cari acaparează totul, cari distrug orice avânt sufleteș orice porniri nobile în preocupările lor meschine, că această adunătură de oameni din toate țările și din toate neamurile ține pe loc orice pas înainte al aceluia ce s'ar încerca să facă ceva bine”.

Trecând la altă ordine de idei, Caragiale s'a oprit asupra literaturii române contemporane:

Ascultați, domnii mei! Fiecare gen literar își are reprezentanții săi. Este o efflorescență literară incomparabilă. Această este părerea unanimă, dar sunt și voci răsiete cari spun: Mai trebuie să curgă multă apă pe gârle până când literatura românească să ajungă a produce ceva durabil. Până acum nu s'au făcut decât încercări: unele reușite altele nu, cari denotă o pornire lăudabilă, dar cari încercări, rămân ca atare, departe de orice perfecție artistică. De altfel pregătirea, scriitorilor români e prea elementară ca să se ocupe de marile chestiuni ale artei. Marea lor majoritate se compune din elevi repetenți, fugiți de prin licee, de oameni fără căpătai, cari ar fi fost declarați vagabonzi și considerați ca atari de poliție, dacă nu s'ar afișa în public cu numele de scriitori...”

Aici Caragiale s'o oprit, de-abia răsuflând.

Pe urmă au luat cuvântul Aristofane și Horațiu.

După știrile lor cele mai noi, telegrafice, telefonice și telefonice, lumea merge foarte rău pe pământ. Epociile, de fericită memorie, ale Romei și ale Atenei, au dispărut de

mult; Universul e cuprins de un misticism periculos, lumea a transformat mitea clară în convulsii nervoase, iar iubirea clară și sănătoasă scriitorii au transformat-o în erotomanie patologică și în isterie.

Omenirea a progresat așa de mult în cât numele de rege și împărat așa de inutile pe vremea republicilor din antichitate au început să se derivă de la divinitate, în vremurile de azi. Progresul științei a devenit o armă formidabilă în mâna celor puternici — iar cuvintele mari de patrie, națiune, libertate, individualitate, etc. sunt exploatate în sensul dominațiunii panglicarilor de la toate popoarele...

Cam acestea au spus bunii republicani Aristofane și Horațiu. Umbrele lor s'au pierdut în minunata dumbravă. În perspectivă am zărit umbrele mărețe ale tuturor poetilor, scriitorilor și artiștilor mari, ale tuturor eroilor, cugetătorilor și oamenilor de știință și ale luptătorilor pentru o idee.

M'am deșteptat, în modesta mea odă, întărit sufleteste că e un bine imens să păstrez avânturile nobile și pornirile dezinteresate ale inimii, fiindcă după ce nu vom mai fi, cei cari vin după noi, nu-și vor aminti decât de acest curaj ce l'am avut în viață — fiind amenințați de multe ori să suferim mult și să răbdăm multe din această cauză.

Figuri dispărute

Miercești 16/28 August 1880

Iubitul meu coleg,

Aș fi prea fericit dacă celebrul maestru Marchetti ar compune o operă, alegând de subiect pe Despot. Geniul său muzical ar populariza astfel în Italia un episod interesant din istoria noastră și frații noștri de la Roma, Neapoli, Milano, Florența, etc., ar învăța a ne cunoaște într'un mod mai armonios. Fie și dar că ați început a face un extract din legenda mea dramatică, vă rog să continuați a desăvârși lucrarea ce ați întreprins, fiind convins că va fi foarte nimerită. Aveți marele avantaj de a cunoaște limba italiană precum și regulile artei dramatice, prin urmare d-l Marchetti va găsi în d-v. un prețios colaborator.

Eu îmi propun de a merge să petrec iarna la Neapoli.

Se înțelege că voi veni și în Roma, pentru a asista la serbările Paștilor și atunci voi avea multumirea de a face cunoștință cu d-l Marchetti și tus-trei împreună vom așterne planul operei. Acum am atâtea treburi agricole și altele că nu găsesc timp de a păși în domeniul artelor.

Ideia ce ați avut de a îndemna pe guvernul nostru ca să decoreze cu steaua României pe unii dintre membrii ai societății Limbilor române, este din cele mai nimerite.

Nu cred însă că Miniștrii actuali vor înțelege importanța acestei idei. Oamenii noștri de Stat se ocupă precum știți, cu înalta politică de taraf și de tarabă. Ei rezervă decorațiunile pentru adepții și creațiunile lor fără a se gândi mai departe de cât la listele electorale.

Nu am dar nici o sperare că scrisorile d-voastră către d-l Borescu, Cogălniceanu și C-ia vor obține un rezultat satisfăcător.

Cunoașteți proverbul: De cât sfinții mai bine Dumnezeu;

Prin urmare am de gând să propun deadreptul lui Vodă decorarea persoanelor de care mi-ați vorbit. Astfel vom introduce și pe Quițana și pe Marchetti în numărul lor.

Dacă primcam scrisoarea d-voastră, acum 15 zile pe când mă aflam la Sinaia, aș fi avut prilej să înduplec pe Vodă într'u realizarea ideii d-voastră. Aștept dar să mă întâlnesc cu Măria Sa, pe când va veni

să viziteze tabăra de la Okée (ce este a se organiza în curând) și nu voi lipsi de a-l propune lista amicilor noștri francezi și italieni.

Am primit o scrisoare de la d-l colonel Fulerand, în care zice că A. Catargiu ar fi promis societății Lauguedoniane de Geografie, urmare unei lucrări a d-voastră asupra relațiilor maritime și comerciale ale României cu orașul Certe... Dacă ați desăvârșit acea importantă lucrare, grăbiți-vă a o comunica la Montpellier unde este așteptată cu mult interes și multă nerăbdare.

Am de gând a pleca pe la începutul lui Noembrie și îmi fac o sărbătoare de a vă întâlni la Roma.

Al d-voastră amic și coleg,
(ss) V. Alecsandri

București, 6 Decembrie 1880
Iubite coleg,

Aveam de gând a petrece iarna în Italia și a merge la Roma, însă toamna prea frumoasă de care ne bucurăm în ceasul acesta și de osebite alte motive particulare m'au îndemnat a-mi amâna călătoria pe altă dată. Bine ați făcut dar de a trage un extract din Despot pentru Maestrul Marchetti. În această dramă sunt situațiuni dramatice de acele care convin unei operi serioase și sper că numitul Maestru se va inspira din ele spre a compune un capo d'operă.

Cu mare mulțumire primese a scrie cuvintele apropiate hora Dobrogei, însă cât voi șede la București nu voi putea lua condajul în mână căci Senatul, Academia și Teatrul îmi ia tot timpul. În curând mă voi întoarce acasă și acolo mă voi ocupa îndată de acea horă.

Cât pentru aria Păpărilor, nu am avut încă prilej de a o auzi căci albumul Macedo-Roman, pre cât aflu, a fost primit cu indiferență de compatrioții noștri. Mulți speră că e' este un chose manqué. Voi face toate chipurile ca să aud acea arie care mă interesează ca tot ce are un caracter popular, și pentru aceasta voi merge la Iași cu gând de a îndemna pe fiica mea să o execute pe piano.

Nu mă mir de întârzierea ce s'a pus până acum pentru decorarea amicilor noștri de la Montpellier, fiindcă la noi oamenii de Stat se ocupă exclusiv cu ceea ce se numește la noi politică; va trebui dar să aduc aminte lui Borescu promiteră ce v-ați dat pentru ca să se hotărască a face ceva de Anul nou. Voi vedea și să sperăm pre cât se poate spera la noi.

Aci spiritele sunt acum frământate prin criminala tentativă contra vieții lui Brătianu; se spun multe... între altele se pomenește de o societate ocultă în soiul aceluia Nihilistilor. Eu nu cred că asemenea asociații la noi, fiindcă nu are nici un motiv de a se forma într'o țară ca a noastră unde toate libertățile postibile și toate licențele sunt de domeniul public. Oricum fie însă, nu sa ne ocupăm de ale noastre, adică de muzică, de poezie și de tot ce înalță mintea pe deasupra mizeriilor timpului de față.

Primește iubite coleg expresiunea sentimentelor mele afectuoase.

(ss) V. Alecsandri

POEZII

Poezi! Credeam că-i greu să fi model
Să stai atâtă vreme 'n nemiscare
Până ce chipu 'ți prinde n'fripire
Pe pânză...

Dar nu-i greu de fei

Să stai, așa, în mută adorare...
Când pictorul ție drag, cum îmi e el,
Și ori-ce aruncătură de penel
Eu o 'nsoțesc în gând cu-o sărutare.

Ana Al. Codreanu

Sacul cu glume

La birt.

— Chelner, ai greșit contul care însumează 13 lei, nu 14 cum ai adunat d-ta.

— Mă iertați, domnule, răspunde chelnerul, vă credeam superstițios și n'am vrut să vă prezintez un cont cu cifra detestată.

In iumea mare.

Danșând tango la o învârtitură îi cade din buzunarul fracului un tacâm de argint.

Gazda mirată se apropie de dănuțitor. Acesta, ușurându-și danful, îi zice repede:

— Nu e de la d-ta. E din altă parte.

— A, atunci, e altceva, mă iartă.

La Constanța se ținea o conferință anti-alcoolică.

Oratorul, aprinzându-se din ce în ce mai mult în susținerea teză sale de înfrânare, conchise:

— Aș vrea să iați teate sticlele cu vin, cu bere, cu licoruri, toate vasele cu băuturi spirtoase și să le arunc în mare.

Și ar mai fi zis elocuentul orator cine știe ce bazaconie, dacă, din fundul sălii, un aplaus sgomotos nu i-ar fi întrerupt cuvântarea.

— Mulțumirile mele, exclamă conferențiarul, celuiia care mă aplaudă. Recunosc în dumnealui un om cu minte care se abține de la băuturi, un bun terapiier înfrânat...

— Ba nu, domnule îi răspunse aplaudatorul, te înșeli. Te-am aplaudat cu tot sufletul fiindcă ești un scafandrier un bun scufundător în mare.

Reclama unei case de mode:

„Imbrăcându-vă cu hainele de doliu, confecționate în atelierul meu, durerea vă va scădea, căci veți simți mare plăcere purtându-le...”

— A treia parte din ce mâncăm de obicei, declară cu gravitate medicul, ajunge ca să ne facă să trăim.

— Și celelalte două părți, întrebă surzând un amic, la ce servesc?

— Apoi ca să avem cu ce trăi noi medicii.

— Dacă un om cu totul sănătos — întrebă profesorul de medicină pe elevii săi — dar care se crede holnav, ar trimite să vă cheme pe unul din d-voastre, ce ați face?

— Eu, răspunde un student, i-aș da ceva ca să se îmbolnăvească și apoi i-aș administra un antidot.

Ultima perioadă electorală, până de patimi și lupte ambițioase, a pierdut, ca orice perioadă electorală la noi, ocazia să realizeze forma quasi literară a pamfletului.

Tot ce s'a scris de beligeranți pe tezele politice a purtat pecetea învecchiților pățimasii, fără o licărire de fiorul frumosului.

— Nu-ți mai perde vremea pe la universitate, dragă tinere, — replică maestrul — și du-te de fă pe medicul, căci te văd matur pentru practică.

Un filosof ursuz, fiind consultat de un amic asupra căsătoriei, răspunde:

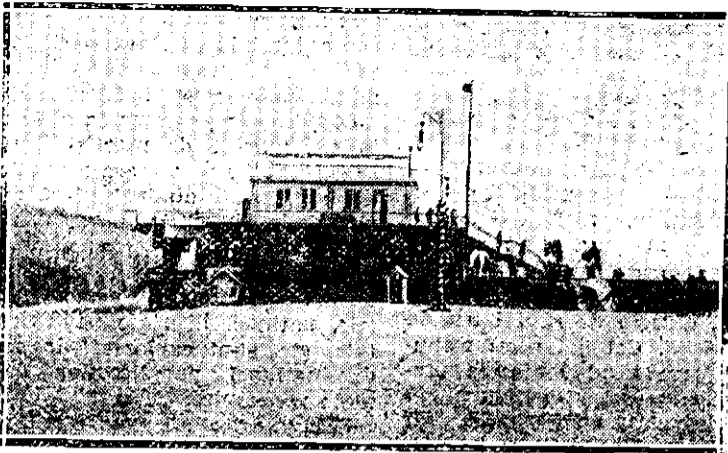
— Dragul meu, căsătoria e un lucru așa de serios, că trebuie să te gândești toată viața înainte d'a o face.

Se discuta, între superstițioși, asupra potcoavii care aduce noroc.

Unul, care nu era superstițios, afirmă că nadevăr potcoava aduce noroc incontestabil, dar numai atunci când e prinsă de piciorul unui cal care ajunge celdintâi la alergări.

Fălmit de un trecător care o rupsese la fugă, un om se duce la secție să reclame.

M. S. Regina la Constanța

Pavilionul din port unde locuște Suverana.

CANTA O CATERINCA

*Cânta o caterincă pe-o stradă depărtată...
Tremurătoare note le-auziam sînd, —
Cu inima-mi s'o jucă, din nou, mai viu să bată
Cânta o caterincă, pe-o stradă depărtată
Un cânt pe care par'că de mult l'aveam în gând.*

*Cânta, și cine știe a cui era cântarea;
Cânta, și cine știe ce suflet asculta, —
Dar poate noaptea-adîncă, și poate depărtarea
Făcea pe-atîția oameni căr' i-ascultau cântarea
Să li se pară poate că pentru ei cânta.*

*Cum mi-a părut și mie, că numai pentru mine,
Trecea pe strada cea, atît de trist cîntînd,
Cu note plîngătoare, cu note triste, pline
De doruri care par'că trăiau atunci în mine,
De lucruri ne'nteles ce le aveam în gând.*

*Mi s'a părut și mie — i s'a părut și tie,
Că pentru noi pe stradă trecea pe înoplat,
Cu note plîngătoare, această melodie
Ce se pierdea departe... și totuși, cine știe
De-a fost, din toate astea ceva adevărat...*

*Aveam cu toți nevoie de-o melodie 'n viață...
— Ceva ce e înainte, ori poate înapoi;
Avem cu toți nevoie de-o melodie 'n viață,
Ce par'că vine noaptea și pleacă 'n dimineață,
Și totuși, totdeauna stăpîna e în noi.*

*... Un cânt de caterincă, pierdut în depărtare
Ni-o readuce numai, în inimă, trecînd,
Această melodie ce numai ni se pare
Că-i cânt de caterincă pierdut în depărtare,
Cînd o avem în suflet și o păstrăm în gând...*

M. Săulescu

Spuse semnamentele agresorului, abia văzut, și în cotro a apucat.

Comisarul, uitându-se la fața pămîntului, zice cu necaz:

— Ce păcat că necunoscutul nu te-a lovit mai tare! Așa ar fi rămas urmele degetelor pe obraz, și am fi putut mai sigur să descoperim pe agresor...

După ce examină cu deamăruutul pe un holnav, doctorul Ignorantescu, cu reputație îndoiască de om de știință, zice că poate să fie un caz de dispepsie.

— Doctore, zise nevasta bolnavului nedomirita, ce e aia dispepsie?

— Dispepsia, scumpă doamnă, zice medicul scărpinându-se în cap, dispepsia este... un cuvânt grecesc.

Sunt doi călători singuri într'un compartiment de clasa I-a din trenul accelerat.

Primul călător, după ce s'a uitat lung, în prejurul lui par'că ar fi căutat ceva:

— Iartă-mă, domnule, zise celui-lalt călător, d-ta poate că ești mai priceput decît mine. Te rog dar aibi bunătatea și-mi spune dacă în vagonul ăsta e vre un semnal de alarmă în caz de pericol.

Călătorul întrebă, după ce se uită și el împrejur, îi răspunse:

— Nu, nu văd nici un semnal.

— Nu vezi nici unul! exclamă primul călător, apoi foarte amabil continuă: atunci fă bunătate și dă-mi mai iute punga d-tale.

Căpitanul ține de rău pe soldatul abătut de la regulile disciplinei, răgăduindu-i că, dacă nu s'o cuminți, îl va face să plătească odată și bine toate greșelile făcute.

Soldatul făgăduiește dar, a doua zi chiar, o scrîntește.

— Am primit un raport rău despre purtarea d-tale. Imi făgăduiseși că o să te îndreptezi, și eu îți făgăduisem că o să te pedepsesc odată și bine.

— Uite ce e, să trăiți domnule căpitan, răspunse soldatul greșit, fiindcă eu nu m'am ținut de făgăduiala ce v'am dat-o, vă desleg și eu pe d-voastră de făgăduiala ce mi-ați dat-o. Mi-am călcat cuvîntul, calcă-l și d-ta și pace.

Convorbiri științifice

Trecutul și viitorul atmosferei

Trăim într'un ocean aerian și aceasta o putem dovedi oricînd. Ce sunt aeroplanelle decît nave ce plutesc în aer? În aer, ca și pe apă, sunt curenți, vârtejuri, cascade. Cîte nave aeriene nu s'au sfărîmat din cauza vârtejurilor, sau cascadelor aeriene!

E drept că abia de cîteva ani în urmă am început să cunoaștem atmosfera. Mi-aduc aminte, că în clasa I de liceu, ne spunea autorul unei fisiografii, că atmosfera are o înălțime de 80 kilometri. Astăzi, se știe că atmosfera se întinde până la 800 kilometri, ba e foarte probabil să se întindă și mai departe. Înainte vreme se știa apoi că atmosfera e formată din oxigen și azot; s'a descoperit mai tîrziu ozonul, care pare că nu e decît o concentrare a oxigenului, apoi mai de curînd multe gaze noi, cărora li se zice „gaze rare“ deoarece sunt în foarte mici cîtățimi și care au fost botezate cu numele de argon, neon, kripton, xenon, etc. Un alt gaz, heliul, a fost descoperit întâi în soare, apoi pe pămînt. Sunt meteorologii căr' spun, că la marginea atmosferei noastre se află un alt gaz, botezat geocoronium, care e identic cu coronium ce se găsește în jurul soarelui, element ce nu a fost dovedit încă în laboratoarele noastre. Nu mai vorbim de vaporii de apă și de acidul carbonic, ce se găsesc de asemenea în atmosfera noastră.

Un învățat de seamă, d-l E. Berget dela institutul oceanografic din Paris, a publicat de curînd o scriere intitulată *Les Problèmes de l'atmosphère*, în „Biblioteca de filosofie științifică“ de sub conducerea d-lui Gustave le Bon. D-l Berget e autorul câtorva serii foarte interesante, ca „Viața și moartea globului“, „Timpul de azi și timpul de mâine“, „Fizica globului și meteorologia“, etc. Cea ce-l caracterizează e claritatea și precizia. Francezii sunt de obicei clari în expunerile științifice, dar săi sunt secol cu totul, săi își înfloresc stilul de nu mai vezi faptele. D-l Berget însă, deși scrie foarte clar, nu se ocupă decît de fapte, discutîndu-le cît mai filosofic. *Problemele atmosferei* e o scriere foarte interesantă și găsim în ea toate chestiunile interesante ce privesc oceanul aerian în mijlocul căruia trăim. Din această carte rezum aici, cîteva pasagi cu privire la trecutul și viitorul atmosferei noastre.

Așa a fost atmosfera în totdeauna și așa va rămîne? Ar fi ridicul să credem acest lucru. A evoluat și va evolua, ca și Pămîntul. Era o vreme cînd nu exista Pămîntul și va veni o vreme cînd nu va mai exista. Oh! dacă mulți ar fi pătrunși de acest adevăr așa de simplu, cîtă înrîurire nu ar avea el asupra modului de a judeca viața și de a ști să o întrebuițăm cît mai bine.

Cînd Pămîntul era un mototol de foc, un soare, nu exista atmosfera încă; se răci însă globul pămîntesc încetul cu încetul și prinse o coajă, care astfel despărți oceanul de foc de masa de vaporii dela suprafață, care formă un înveliș gazos. Atmosfera se născuse. Așa cum e azi? Nu. Ea conținea în stare de vaporii metalele cele mai volatile ca potasiu și sodiu. Avea de asemenea clor, brom, sulf, oxigen, azot, helium, hidrogen, etc.

Dar toate aceste corpuri, din cauza căldurii extrem de mari erau disociate, nu se puteau combina între ele. Cu cît temperatura scădea, din cauza frigului cel mare ce domnea în spațiu, începu și condensările metalelor. Sodiul, potasiul și litium fură cele dintâi, apoi sulful, clorul, bromul, iodul, etc., producînd sulfuri, cloruri, bromuri, ioduri, etc. Hidrogenul se uni cu oxigenul și detoră naștere apei, care se condensă însă tîrziu din cauza temperaturii

ce era tot prea ridicată. Când se condensară însă, căzură sub formă de ploaie ferbinte, dând naștere unui imens ocean, care dizolvă clorurile, bromurile, iodurile ce se formaseră. Acestea au făcut ca apa mării să fie sărată până în ziua de azi.

Atmosfera se curățise bine, dar hidrogenul tot era în mare cantitate. Abia când temperatura scăzu la 55° se arătă viața pe pământ.

Oxigenul cel atât de necesar vieții, era în cantitate prea mică. Atmosfera era bogată în acid carbonic și în vapori de apă. Norii deși și înfiorători pluteau în permanență. Cum a luat naștere viața vegetală e încă un mister, dar odată începută, ea a profitat de bogăția de acid carbonic. Vegetalele, arborii de pe atunci aveau proporții colosale, brâniți cu acidul carbonic. Huila ce o întrebuințăm azi e rămășițele carbonizate ale acelor vegetale. În aerul plin de acid carbonic trăiau animale cu aripi colosale. Erau pterodactilii care cu aripile întinse măsurau 8 metri, sburând până la 150 km. departe de malul oceanului; lihelulele de atunci aveau 1 metru în desfășurarea aripilor. Era nevoie de asemenea aripi colosale, ca să poată pluti într-o atmosferă așa de grea.

Vegetalele însă, ca și azi, luau acidul carbonic și restituau oxigenul, așa că atmosfera sărăcea de acid carbonic și se îmbogățea cu oxigen. Astfel s'a ajuns să avem atmosfera de azi. Ceva mai mult. Se știe că slaba proporție de acid carbonic din atmosferă are o mare influență asupra păstrării căldurii primite de la soare. Când s'a împuținat acidul carbonic, atmosfera s'a răcit și s'a produs condensări colosale, ploii deluviene, care poate că au dat naștere legendei deluviului, legendă ce se găsește la toate popoarele.

Va rămâne atmosfera așa cum e? Nu. Acidul carbonic decamlată ținde să sporească. Sunt două surse: erupțiile vulcanice și industria. Această sporire a cantității de acid carbonic va aduce o sporire a temperaturii mijlocii. Vom avea deci o vegetație mai bogată, recolte mai abundente.

Dar e o cauză ce nu poate să fie împiedicată și care va aduce sfârșitul vieții pe pământ: răcirea. Sporirea acidului carbonic e vremelnică: va veni o vreme când vulcanii se vor liniști, iar huila se va sfârși. Soarele apoi va da mai puțină căldură. Atmosfera se va răci. Viața se va concentra spre ecuator, apoi va pieri și acolo. Oceanele, lacurile, fluviile vor îngheța cu totul. Norii se vor condensa în zăpadă care va acoperi ghețurile.

Frigul se va face și mai mare, puținul acid carbonic din atmosferă se va condensa și el și va cădea pe pământ ca o zăpadă mai fină. La 73° absolute, adică 200° sub zero al termometrelor noastre, se vor forma alte mări, căci se vor licefia azotul și oxigenul, dar vor îngheța și aceste elemente chimice și nu va mai rămâne din toată atmosfera de azi decât vreo câțiva atomi risipiți, cei și colo de hidrogen și de heliu.

Atmosfera nu va mai exista.

Poate că una a, tabloul acesta viitor îl se va vădea tragic. Să nu uita însă că acum câteva zeci de milioane de ani nu exista omul. Pământul evolua și fără concursul acestui atom cu judecată și va muri tot fără să îi se poată da vreun ajutor.

Victor Anestin

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
A apărut

EDITIA II

SCHITE-FILME

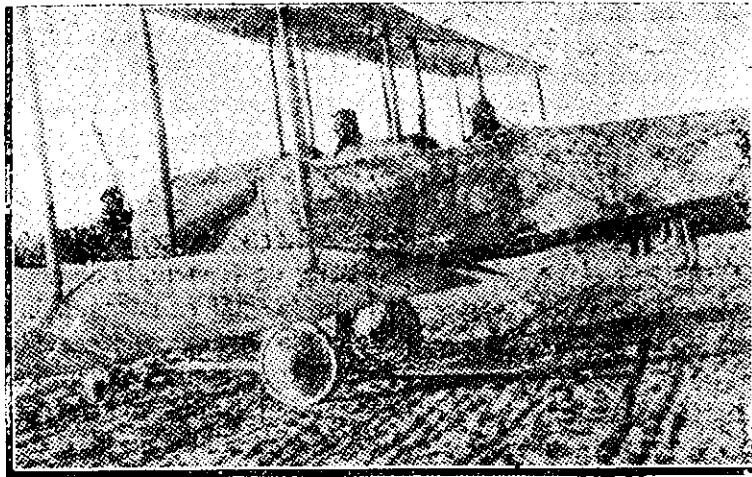
de V. Mestugean

PREȚUL 1.60

La toate librăriile și la administrația ziarului „Universul”.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Accidentul d-lui sub-locot. Al. Pașcanu

Tractorul „H. Coandă-Bristol”

Luni, pe teritoriul comunei Balș, s'a întâmplat un grav accident de aviație.

Aeroplanul „H. Coandă-Bristol” 80 H. P. pilotat de sub-locot. Pașcanu având ca pasager pe soldatul mecanic Const. Ion s'a răsturnat din cauza terenului desfundat în urma ploilor.

Rezervoriul de benzină, în care erau peste 100 litri luând foc de la scân-

teile motorului, a făcut ca aeroplanul să ardă complet, în câteva minute.

Aviatorii au scăpat ca prin minune, alegându-se numai cu câteva răni nu tocmai grave.

Ilustrația noastră colorată din pag. I reprezintă aeroplanul cuprins de flăcări.

În medalion: d-l sublocot. Pașcanu.

Viața artistică și literară

În cursul acestei săptămâni, s'a împlinit 2 ani, de la moartea marelui Caragiale, care a fost desigur cel mai credincios scriitor în arta scrisului, — corect, simplu și expresiv.

Teatrul lui Caragiale rămâne ca un document istoric de neîgăduită valoare, care să plasticizeze pentru toate generațiile, epoca noastră de acută tranziție socială. Tipurile din piesele lui sunt consistente și pline de toate frământările bizare ale unei epoci fatală istoricește, dar amestecată de mult comie, — alături și de un înalt idealism.

Și cum tipuri, ca cele a lui Carageale, sunt totdeauna, — rezultatul unei imperfecte acomodări, — s'a mai exact, al unei neacomodări, între educație și mediu, — plesice lui vor fi oricând imaginea vie a oamenilor, cari nu pot să-și ascundă tirania stărilor de tranziție socială și deci și sufletească.

S'a spus în timpul din urmă, că teatrul lui Carageale nu mai place generațiilor de azi.

Poate să fie o justă observație aceasta, căci ea o contradicție efectivă, în fața democratismului real, care prinde să ia forme tot mai definitive, se ivește și o tendință de aristocrație, — a clasei, care a urcat unele trepte sociale, s'a năzuste să le urce. Și în acest caz, teatrul lui Carageale vine să afirme categoric, origina acestor clase.

D-l Lazăr Popescu, avocat din R. Vâlcea, a tipărit o piesă de teatru „Boer Niță”, dramă în 3 mari acte.

„Boer Niță” — drama — înnumără 23 de personaje toate cu însemnătatea lor, — sunt alegători, țărani, lăutari, — mai sunt discursuri, vorbe, dar ce nu-i în drama Boer Niță? Lipsese însă din acest mare tot, de tentație dramatică, numai un ce, mic, mic de tot, — puțința de a face o piesă, chiar ca oricare alta.

Fie în glumă, fie în serios, dar titlul de „Vorbe... vorbe... și iar vorbe...” poate fi un titlu sugestiv în fruntea unui volum de cugetări, proprii.

Autorul e d-l Victor Eftimiu.

E o credință, cu multă trecere în sufletul unora, astăzi, că scriind despre comedia mare, imprimată și ei câte o parte din gloria și

maiestatea simbolică a acelor figuri impuse prin meritele și munca lor proprie.

Între „Românii celebri” este și marele, dar nefericitul aviator Aurel Vlaicu.

Și dacă toți îl știu pe Vlaicu, l'au iubit și l'au admirat, — ca pe un minunat spirit inventiv; ceva mai târziu, cei cari vor veni, vor avea nenorocul să-l cunoască după scrierea d-lui *Primescu-Căndești*.

Broșura aceasta nu merită nici un comentariu, poate fiindcă nu ne inspiră de cât și mai mult regretul, că Vlaicu nu mai este, ca să fie scutit de proza cetățeanului Căndești.

Expansiunea sinceră a unui poet, cunoscut în deobște ca *ex-pansiv*, a izbucnit din nou.

Vezi, că d-l poet X. vrea să fie laudat, medaliat, venerat, etc... tot în gradații ascendente.

Se întâmplă însă, că majoritatea celor, de la cari poetul asteaptă să fie văzut în superlativ literar, văd mai altfel, — ceva mai în diminutiv.

Poetul X. nemulțumit, își caută atunci satisfacție, într-o izbucnire *ex-pansivă* de grațiozități familiare, care se aude, zice-se pe departe, pe la periferiile orașelor.

Probabil însă, că poetul X., a găsit o concordantă între a fi traducătorul lui Beaudelaire și Macterlink și izbucnirile nervoase ale coanei Siță.

Aflăm, că criticul literar, autorul dramatic, nuvelistul și romancierul, d-l Eugen Lovinescu a fost găzduit în cele din urmă, în coloanțele „Nouei Reviste Române”.

E interesant, că d-l Lovinescu apare în aceleași coloane, unde nu cu mult în urmă, i ne arată ca activitatea sa, multiformă literară, are valoare numai cantitativă.

Un teatru de vară a pus în repetiție, o revistă teatrală „Ultima oră”.

Subiectul e luat din moravurile comice, politice și de cafenea.

Autorii, — se zice că formează o societate anonimă — vorbesc cu elegii despre lucrarea lor.

În mișcarea literară și artistică națională, un rol de seamă îl are cafeneaua.

Și ca o constatare de actualitate asupra cafenelei și scriitorilor, vom înregistra un titlu proprie pentru un articol de revistă: „Cafeneaua revizitorilor”.

„E o cameră mare, luxoasă, cu oglinzi mari, dar care nu vor putea niciodată să oglindească goliciunea sufletelor celor, cari le privesc”

B. Cec.

Gălățenii vor sărbători, la 15 Iunie a. c., 25 ani de la moartea genialului nostru Eminescu. Dimineața, va fi Te-Deum iar apoi un pelerinaj la statuia marelui cântăreț unde se vor ține discursuri pentru proslăvirea lui.

Joi seara s'a inaugurat în Arenele Romane din parcul Carol I, Teatrul Antic sub cerul liber, cu *Semiramida lui Péladan*.

A fost multă lume curioasă să asiste la această exhibițiune exotică, împământenită la noi de d-na Brăncușu-Achaumae.

O puternică satiră socială este „*Fracul*” de Dragely, care s'a jucat, de două ori până acum, de compania dramatică a d-lui Radovici la teatrul „*Comodia*”.

Artistul V. Toneanu și-a format o companie de teatru cu care va da reprezentații la *Cazino-ul* din Constanța, începând de la 28 Iunie a. c. până la sfârșitul sezonului.

Martii seara a fost un frumos concert la „*Liedertafel*” al tenorului Matrojanii, care și-a cucerit simpatia bucuștenilor: la opera de la „*Comodia*”.

Tenorul Matrojanii nu s'a desmințit nici la acest concert.

Teatrul Național a suspendat repetițiile de la 1 Iunie până la 1 August a. c.

În repertoriul teatrului popular sătesc, pentru care se fac repetiții de pe acum la Teatrul Național, s'a introdus și piesa „*Arvinte și Pepeica*” a marelui nostru V. Alecsandri.

Vineri 20 curent va fi în Capitală un festival artistic al cercului „*Amicii Artei*” cu concursul mai multor artiști.

HORA VIITORULUI

Haide, dragă frațioare
Din Ardeal — de peste Prut
Și din dulcea Bucovină
Scump al lui Ștefan ținut
Să urnim noi hora mare
Largă ca și-al nostru dor
Și cu mâinile unite
Să răzbatem din picior
Căci veni-va ziua mare
Când cu toții, ca 'ntr'un raiu
Fi-vom iarăși la o Valtă.
Cum stăturăm sub Mihai
Căci Românii dat pe lume
Ca să crească 'n viteji
Și de-o piadă pentru neamuri
Peste secolii mii de mii.
Sus dar frate Ardelen
Trage-i frate dinspre Prut
Și din verdea Bucovină
Și tot românesc ținut.
Ca să duduie pământul
Și să crape sub picior
Ca îndată să se știe
Ca ș'aci-i al nost' popor.
Să se mire lumea toată
Și de-așa nurlii cōpile
Sprintenii diavoli drăgălași.
Trage-i și de crăpi opinea
Măi Române să faci haz
Și ridică mândră fruntea
Căci ești vită de viteaz.
Iar de-o fi din nou de-o luptă
Tot așa să mergi cântând
Ca la hora asta mândră
Mând' n' mând', gând la gând.
Trageți hora frațioare
Și de-acum, o fi ce-o fi
Căci veni-va ziua mare
Când nu ne-om mai despărți.
Și-om dura o 'mpărătie
Cum în lume n'a mai fost.
Vesnic cuib de bărbăție
Și al slavii adăpost.

Sergiu Victor Cujbă

București - Ierusalim

NOTE DE CALĂTORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

Altă dată și acum

Pe vremuri, când mijloacele de comunicație erau atât de a-nevoioase, o călătorie la Ierusalim era un adevărat eveniment.

Căile ferate, șoselele bine întreținute lipsind cu desăvârșire, pelerinii erau siliți să facă drumuri lungi fie pe jos, fie călare, dormind prin corturi și fiind expuși la atacuri din partea briganzilor.

Când decî un închinător se întorcea teafăr acasă, venind din Palestina, era primit cu mare alai și felicitat de prietenii și cunoscuții săi, mai întâi fiindcă avusese marea fericire de a vedea locurile Sfinte și apoi, pentru a fi rezistat oboselilor și primejdiilor călătoriei.

Din momentul acela, pelerinul era *Hagiu*, era unul care, cu risicul vieții se încumetase să facă lungă și greaua călătorie peste nouă țări și nouă mări, spre a se închina la mormântul Mântuitorului lumii. *Hagiul* era privit ca și un om sfânt, purificat de păcate și, ca atare, se bucura de o deosebită stimă printre conconșii săi. Calitatea de *hagiu* era un titlu câștigat în virtutea pelerinajului la Locurile Sfinte și se adăuga la numele patronimic al pelerinului. De altfel, pelerinii se întorceau cu diplomă în regulă de *hagialac* eliberate de patriarhatul grecesc din Ierusalim. Pe lângă această diplomă, mulți din pelerinii se tatuau pe brațe cu semnul crucei, data sosirii lor la Ierusalim, chipul Mântuitorului, etc. etc.

Plecarea pelerinilor spre Locurile Sfinte se făcea, deasemenea, cu oarecare solemnitate. Toți pelerinii se strâneau, înainte de plecare la biserică, unde se făceau rugăciunile de plecare.

Și astfel, cu sufletele pline de credința cea mai curată, închinătorii porneau la drum spre orașul sfânt situat într-o țară atât de depărtată.

Ce deosebire între vremurile de altă dată și cele de azi. Pelerinul se duce acum la Ierusalim ca și când s'ar duce la Paris sau într-un alt oraș oarecare. Nicî rugăciuni la plecare și nicî vreo primire la însoțire. Titlul *hagiu* nu mai spune nimic și nu îți dău prietenii decât în derisiune.

Prea puțină dintre închinătorii își scot diplomă de la patriarhie și dacă unii solicită acest certifi-

cat, o fac și ei mai mult de haz. În ce privește tatuajul, nici pomeneală. Cui i-ar trece prin gând să se altoiască cu cerneala de cărbun și să-și împodobească brațele cu ornamente proprii africanilor?

La Locurile Sfinte se poate merge sau direct Constanța-Constantinopol-Iaffa, sau printr'un drum mai lung dar cu mult mai interesant și anume: Constanța-Constantinopol-Pireu-Alexandria-Port-Said-Iaffa.

Eu însă am preferat să fac drumul de la Alexandria la Port-Said cu trenul, traversând astfel în întregime Egiptul de Jos. Cu modul acesta, am putut trece prin Tantah, Benha, Zagazig și Ismailia, dealungul canalului de Suez, luând vaporul pentru Iaffa, din Port-Said.

Am avut prilejul altă dată să public în broșura mea *București-Sakkarah*, câteva impresii despre Constantinopol, Pireu, Atena, Alexandria și Cairo. Nu voi reveni decî asupra acestor orașe deși le-am vizitat și cu prilejul călătoriei mele recente care formează obiectul prezentei lucrări.

Strada Comerțului

II

În trecut

La Constantinopol, vaporul nostru „România” nu s'a oprit, la ducere, decât 2—3 ore, cea ce ne-a pus în imposibilitate de a face plimbări mai lungi în interesanta și măreața capitală a Imperiului otoman. Din Constanța, vapoarele noastre pleacă atât de încărcate cu mărfuri, în cât nu mai pot primi mărfuri noi și din Constantinopol. Din cauza aceasta, vapoarele S. M. R. de cursă mare, se opresc, la ducere, atât de puțin în Constantinopol. La înapoierea însă din Alexandria, vapoarele noastre stau la Constantinopol, ca și mai înainte, mai bine de 24 ore.

La Pireu am sosit în Vinerea

Paștelui. În noaptea aceea, cu toate încercările noastre, ne-a fost peste putință, de a străbate în vreo biserică, din cauza mulțimei care umplea până și curțile locașurilor de rugăciune.

Reîntors la vapor, care ancorase foarte aproape de chei, am asistat de departe, la numeroasele procesiuni ce porneau în acelaș timp de la toate bisericile. Erau procesiunile pentru înmormântarea Domnului. De departe se vedeau siluetele miilor de persoane cari formau cortegiile funebre având în mâini lumânări aprinse. Clopotele tuturor bisericilor sunau laolaltă, pe când muzicile, care precedau convoiurile, intonaau marșul mortuar.

Oricum, spectacolul acesta fetric, compus din miile de lumini purtate parcă de cârduși de fantome, cari umpleau văzduhul întunecos cu imensa lor rugă, avea în sine ceva grandios și mișcător în acelaș timp.

A doua zi, am profitat de cele câteva ore cât a mai stat vaporul nostru în portul Pireu, spre a merge la Atena.

Amestecat într'un grup de excursioniști români, am vizitat din nou Acropolul, muzeele, Stadionul și tot ce mai văzusem și cu prilejul călătoriei mele anterioare, gustând aceleași delicii estetice.

Și de astă dată, ghidul care conducea pe excursioniști, era

Pentru acești nerăbdători și nervoși esențialul era de a fi mers la Atena. Pe ei nu-i interesa de cât foarte puțin valoarea arheologică a lucrurilor prin fața cărora defila. În cele din urmă, oratorul, pierzându-și și el răbdarea din pricina deselor înteruperi și a neatenției unora din excursioniști, adevărați școlari neascultători, s'a adresat grupului întreg cu aceste cuvinte:

— D-lor, vă rog, faceți ca englezii.

Cântăreț arab

Și, într'adevăr, pentru un ghid, idealul e să aibă de condus excursioniști englezi, cari sunt cei mai disciplinați excursioniști din lume. Ei ascultă cu religiozitate toate explicațiile ce li se dau, căci englezii călătoresc nu spre a-și pierde timpul ci spre a-l întrebuința cu cât mai mult folos înzestrându-și spiritul cu cunoștințe noi. Dar unde să găsești nervii englezului și dragostea lui pentru știință? Vor trece încă mulți ani până să putem face ca englezii, nu numai în excursii, ci și în alte numeroase împrejurări!

La Alexandria, intrând în port, primul lucru care m'a frapat a fost prezența pe bord a unei bătrâne englezoaice. Englezoaica purta o insignă de metal pe piept: era reprezentanta unei societăți pentru protecția tinerilor fete.

Această societate, care funcționează în Alexandria, e condusă de doamnele din elită și are de scop de a procura de lucru fetelor rămase fără sprijin și a le feri de drumul peirei. Societatea aceasta își întinde activitatea și asupra fetelor streine, aruncate pe aceste țărături depărtate, de vârtejul vieții. Astfel, ori câteori sosește un bastiment strein în port, o delegată a societății se transportă pe bord, caută, cercetează dacă nu cumva se află acolo vreo tânără fată care să aibă nevoie de sprijinul societății. Englezoaica venise decî pe bordul vaporului nostru cu o anumită misiune. Ea și intrase în vorbă cu o tânără fată din România, venită acolo cu

un grup de excursioniști și pe care englezoaica o găsisse izolată într'un colț al vaporului, în contemplarea priveliștilor noi ce se desfășurau înaintea ei. D-soara, din fericie, n'avea nevoie de protecția societății. Totuși, misiunea acelei femei mi s'a părut atât de sublimă, în cât sufletu-mi s'a umplut de o adevărată venerație pentru ea și colegile ei, cari avuseseră ideea înjghebării unei atari societăți.

Figura blândă și luminoasă a bătrânei englezoaice imi apare în față ori de câte ori mă gândesc la proporțiile îngrijitoare pe care le-a luat prostituția în Capitala noastră. În privința aceasta am și publicat în *Universul* un articol în care arătam necesitatea înființării și la noi a unei societăți pentru protecția fetelor pierdute, cari azi, lipsite de orice sprijin, la un moment critic al vieții lor, nu le rămâne decât să aleagă între sinucidere și prostituție.

Vorba grecului: „Faceți ca englezii”. Să sperăm că se vor găsi și la noi doamne caritabile cari să se însărcineze cu combaterea acestei plăgi sociale la noi, procedând în felul englezoaicei de pe vapor și al colegelor ei din elita societății alexandriene. E o operă mare, creștinească și socială, care trebuie realizată la noi.

În ziua sosirii noastre în Alexandria era tocmai serbarea primăverii. Arabii erau în plină sărbătoare. Serbările populare se desfășurau, mai ales, dealungul canalului Nilului. Corturi împodobite cu steaguri și verdeață

și o petrecere care, sub aspectele diferite cu cari se prezintă, interesează și distrează în ultimul grad pe călător.

Și serbarea nu se mărginește numai pe uscat ci se desfășoară și pe apă. Canalul e plin de flotele de bărci încărcate de aceiași lume împestrită și veselă ca în paradis. În fiecare barcă se află și câte două-trei muzicanți cari cântă strident din cobză, flaut și mai ales bat din tobă. Trăsura noastră se oprește deseori pe drum, spre a ne da răgaz să privim mai deaproape serbările. Cei de pe canal ne fac semne de simpatie salutându-ne sgomotos. Un scamator se produce anume în onoarea noastră, scoțând pe nas un stol de puț de găină. Trăsura noastră e înconjurată de sute de arabi cari râd cu poftă arătându-și dinții lor de iudeș. Sunt foarte blajini arabii din Egiptul de Jos, pe cind cei din Egiptul de Sus sunt foarte iuți și se înjunghie între ei pentru un lucru de nimic.

Dela Alexandria puteam pleca cu vaporul direct la Iaffa. Un vapor austriac urma să plece chiar a doua zi. Eram însă de prea mult timp pe apă și apoi marea era cam huloasă. Am preferat, deci, să luăm trenul până la Port-Said, traversând astfel dintr'o parte în cealaltă tot Egiptul de Jos.

În gara Alexandria întâlnim pe d. Marin Dumitrescu, directorul Liceului Lazăr din Capitală, cu care facem drumul până la Stația Benha. E pe inserate și stația plină numai de arabi. D. Dumitrescu, parcă îngrijorat de

cest interval spre a vizita orașelul arăbesc Benha. O murdărie teribilă în toate părțile. Civilizația engleză n'a pătruns încă, se vede, în Benha. Orașelul e în sărbătoare. Arabii de aci serbează și ei sosirea primăverii tot în felul celor de pe țărnu Nilului, cu plimbări pe asini, în căruciorii săi strânsi în cercuri mari în jurul scamatorilor și cântăreților publici. În mulțimea indigenilor se văd, din când în când și grupuri de creștini cari locuiesc

artă egiptiană... fabricate în Europa.

Port-Saidul, văzut la lumina zilei, e foarte plăcut. Orașul, construit în plin pustiu, se compune din străzi largi paralele, țărnuțate cu case mari, în stil arăbesc cu verande la fiecare etaj.

Portul acesta atât de important azi, nu datează decât din anul 1853 când a început să se sape canalul de Suez. Primii locuitori au fost funcționarii cana-

Monumentul lui Leassep

în acest oraș. Contrastul e izbitor între portul arăbesc și toaletele elegante, după ultima modă, ale femeilor creștine din localitate. Acestea aparțin unei colonii grecești foarte importante stabilită în Benha, unde se face comerț de bumbac pe o scară întinsă.

III

La Port-Said

În fine sosește și trenul cu care pornim spre Port-Said, trecând prin numeroase stațiuni între cari Zagazig și Ismailia.

Dela Ismailia trenul înaintează dealungul canalului de Suez.

E întunec. Totuși, apele canalului se văd pe alocuri, iluminate de proiectoarele puternice ale bastimentelor cari merg spre marea Roșie sau Port-Said. Dar vom vizita canalul și împrejurimile altă dată, la lumina zilei.

Port-Said e orașul cel mai vesel din lume. Deși sosim la miezul nopții, găsim orașul în plină însuflețire. Cafenelele din centru elegante și spațioase, sunt pline de consumatori. Tarafi de muzicanți italieni se produc pretutindeni, bărbații cântă din mandolină iar fetele din gură. Văzduhul vibrează de cântecele lor vesle. În jurul meselor roiază vânzătorii ambulanti de albumuri, pene de struț, evantaie și alte obiecte pentru cadouri. Deși aproape de miezul nopții, nu numai casinurile dar și magazinele sunt deschise, mai ales cele din str. Portului. Vitrinele, luminate cu becuri electrice, sunt niste adevărate expoziții de tot soiul de mărfuri, mai ales de obiecte de

lulă și legiunile de lucrători cari au lucrat la acest canal. Azi, Port-Said numără peste 50 mii locuitori în mare parte europeni, iar restul arabi care își au cartierul lor aparte. Am vizitat orașul în lung și în lat, mai ales cu tramvaiul care merge la gară, la cimitirul arăbesc și până în colțurile cele mai depărtate ale orașului. Vagoanele sunt mici, deschise ca de vară și conduse de măgaruși. Conducătorii sunt arabi îmbrăcați în halat și în picioarele goale. Cu 5 bani te poți duce ori unde. Asta nu înseamnă însă că la Port-Said nu s'atrăsuri. Din potrivă străzile sunt întrețerate de vehicule elegante ca și în Capitala României, vestită prin birjele sale.

Punctul cel mai important al orașului, însă, e portul, portul acela imens plin de vase gigantice cari vin din depărtări spre a trece prin canal și a se duce în Indi, China și Japonia. În port domnește vecinic o considerabilă animație atât ziua cât și noaptea. Noaptea mai ales, e interesant aspectul vaselor cari, sub lumina torțelor încarcă cărbuni. În jurul vapoarelor acelora furnică sgomotos sute de hamali arabi, cari își descarcă sacii numărând cu glas tare, aproape cântând, descărcărilor efectuate. Din toată zarva aceasta iese un fel de concert nocturn al hamaliilor arabi foarte interesant pentru vizitatorii străini.

În basin se înalță și palatul Companiei Canalului de Suez. E o vastă clădire în stil bizantin, cu trei cupole, foarte impunătoare.

(Va urma).

Palatul Companiei Canalului

sub umbra cărora stau înghesuți sute de arabi în halaturi albastre, verzi, galbene și alte culori, ospătându-se. Pe drum, vânzătorii de limonadă și zaharicale înconjurați de cete de copii îmbrăcați ca și părinții lor; fetițe negre ca tăciunele, împodobite cu flori ca paparudele noastre; femei voalate, desculțe, cu brățări la picioare; scamatori producându-se pe maidan în mijlocul unor cercuri de curioși; cântăreții publici cântând din gură și din cobză, în fine, o animație

rămânerea noastră într'un mediu atât de strein, între păgâni, ne îndeamnă să ne urmăm drumul până la Cairo. Noi însă, care ne făcusem dinainte itinerarul, ne coborâm din tren luându-ne rămas bun dela distinsul dascăl. Trenul pornește ducând cu el pe singurul nostru compatriot și rămânem în gară eu și tovarășul meu de drum, d. Cornică Angelescu, spre a aștepta rândul nostru de plecare. Cum mai e un ceas până la sosirea trenului pentru Port-Said, profităm de a-

**NOILE ȘI
VALOROASELE**

MARI PREMII

ce acordă
Ziarul „UNIVERSUL“

cu începere de la 1 Iunie, tuturor abonaților săi, pentru tragerea din luna Noembrie 1914

Lei **5.000** **Lei**
IN BONURI COMUNALE 4% **CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1915**

Una PIANINA

din renumita fabrică **HOFF & Co.** din lemn de palisandru cu placa de metal coardele încrustate, cu exterior foarte elegant, o podină pentru cel mai luxos salon, furnizat de magazinul de muzică **Jean Feder**, furnizorul Curții Regale, București, Victoriei 54

Un elegant DORMITOR de bronz

de mare valoare, al 12-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz furnizorul „UNIVERSULUI“ „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“, Bulevardul Elisabeta No. 8, București

UN ELEGANT PAT PENTRU COPIL

cu impletitură de sarmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“

JUMATATE GARNITURA MOBILA

de bambu, pentru salon, compusă din: 1 canapea, 2 fotolii și 4 scaune elegant tapisate

Un elegant birou de stejar pentru damă .: O oalindă venetiană de cristal

Una elegantă etajeră de bambu .: Un cuier de bambu cu oglindă de cristal pentru antru

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat **MARCO DATTEI-KREMER**, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobilă de lemn **MARIN V. GANEA**, șoseaua Mihaile-Bravul No. 37 și strada Sărbănică No. 10.—
Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UNA GARNITURA DE MOBILA de prestigiu de mare, compusă din 1 canapea, 2 fotolii, 4 scaune și 1 masă, cumpărate dela fabrica de mobilier și mobile de prestigiu **D. S. Litmann**, str. Linscani 5.

UNA GARNITURA COMPLECTA DE BAIE compusă din baie de cop din fontă în interior, fin emailat cu email de porcelan, exteriorul vopsit cu email-lak având prea plin și ventil de scurgere cu lant nikelat, pe 4 picioare de fontă, calitatea superioară. Soba cilindrică din aramă dublu cilindru, adică în interior cât și exterior din aramă, având o baterie de robinete nichelate, pentru apă rece și caldă, braț de dris cu sită, postament (focar) și coroana superioară din fontă ornamentată și bronzată, de la stabilimentul de instalațiuni sanitare și tehnice **Teirich et Cie S-sr C. Veinlich**.

UNA CASETA ELEGANTA conținând un serviciu de masă compus din 12 linguri, 12 furculițe și 12 cuțite de metal alb fin argintate, modelul cel mai noi.

UNA CUȚIE CU 12 LINGURITE DE DULCEAȚA, de metal alb argintat.

UNA FRUCTIERA de metal alb fin argintată, jos cu 2 despărțituri pentru orășituri și sus cu un vas de cristal pentru fructe.

UN SERVICIU DE OUA pentru 6 persoane, compus din 6 ouare cu linguritele lor fixate pe un suport frumos, toate de a paca fin argintat.

UNA CARAFA DE APA de cristal cu montură elegantă, de metal frumos argintat.

UN SUPORT DE ALPACA ARGINTAT, cu 12 cuțite fine cu mânerul de fildeș, pentru fructe.

Toate aceste obiecte ne-au fost furnizate de marele magazin de: Bijuterii, Ceasornice și Argintărie, en-gros și en-detail: **FRAU ROELLER**, București, str. Carol 50, Etaj.

UNA FRUCTIERA cu 2 etaje de argint de China aurit.

UNA FRUCTIERA cu 4 picioare de argint de China aurit.

UN SERVICIU pentru bomboane cu 3 etajere de argint de China.

UNA TAVIȚA pentru cărți de vizită cu o figură alegorică, de argint de China aurit.

UN CEASORNIC pentru birou care se întoarce la 8 zile, pe un pedestal de marmoră, cumpărate de la marele mag. de bijuterie și ceasornicarie **Schmid și Stratulat**, Victoriei 53.

UNA PENDULA DE PERETE frumos sculptată, întorcându-se la 15 zile.

UN CEASORNIC DE CON-OIA din temn de stejar, formă modernă, cu sunetul Gong, întorcându-se la 15 zile.

UN CEASORNIC DE MASA de stejar frumos ornat.

UNA BRĂȚARA CU CEAS, argint fin, formă modernă.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de încredere, Ceasornicaria Căței, strada Căței 31.

UNA BICICLETA ELEGANTA «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precisiune «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER AUTOMAT

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete **B. D. Zismann**, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar la

Editura Ziarului „Universul“ tipărite anume pentru abonați.

Notăți bine dând aceste mari premii de valoare, abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni.

Pentru concursul la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. | Administrația „Universului“ nu întrebuițează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.